

שלמה לויזון

(מוהר תקמ"ט — תקפ"א)

המליצה מדברת בסיפור מעלותיה ותהילותיה

בציות אל אל תהו
הוא ארץ, ולבהו אָמר וַיְהִי
תבל, סָקד עלי יָפִי, הַמְשַׁחַק
מְעוֹלָם לִפְנֵי מִכּוֹן כְּסֹא, לַתֵּת
5 אֶת חֲמַדַּת שְׁשׂוּפָיו עָלֵי אַדְמוֹת — אֶז
בִּירְקָק עָשָׁב כְּסוֹ נְאוֹת שְׁנֵי
וְעַל רִגְבֵי כָּל אֶחָד רֶפֶד יָצוּעַ
דָּשָׂא: כָּל עֲנָפֵי כָּל עֵץ מִפְּנַח
נְעִים מְלֵאוּ, וּמְעַפֵּר אַדְמָה
10 הַתְּיַלְדוֹ נִצְנֵי חֲמָד; לְעֻטוֹת

המליצה מדברת, שיר זה נדפס בראש ספרו של המחבר :
מליצת ישרון, ספר כולל למודי המליצה העברית מבוארים
במשלים הבים ממליצות ספרי הקודש, חוין 1816. בסוף המליצה
נאמר שם: עד הנה דברי המליצה. באמת נעים הוא לשמור
את לימודיה, ומאד נאווה להבין אל כל משפטיה יחד, כי המה
יכשירו את האדם אשר השיג מגדבת ידי הטבע שלושת
קנינים נכבדים אשר המה: עוז ההתפעלות, הסתערויות
כות המדמה ויושר השכל, להיות לאיש מושל
רודה בנועם דבריו בלבנות בני תבל.

- ארנמן צוטה השושנה, ועל
חבצלת נפקדה להלבין פחלב
שדים: כמראה להבת הקריק
הצנב עלי גסן
- 15 אדרת, ונגה פתם פסה את
שדי תרומות. גם בקטן ארץ, במאפל
צלמנת רגבי חול לזקב נחמד
דבקו, ומצרות העסק
נוצק וקר הכסף. שם מפליות
רשש יצא אדם
- 20 נחושה, ואל אבני אסל קרני אור
נמנו: קזהר כוכבי רקיע
הזהיר ישפה ולשם, וכיפעת
חכלילות השחר
- 25 האדים השתם: כעצם שמים
ביום צח נגלה הספיר, וכחמדת
לבן השלג הלבין הבדלח.
גם אל בצלי נפש מנת תפארה
נמנה: בגאון קרנים צבאי
הרים התפארו, ויקר צבאים
- 30 צטו זוחלי ארץ: חמדת תאר
הנחלה לנשר, ואל זבובי מנת
כנפי זקב נחלקו: תפארת

גאונה עלי סוס גבור

- 35 היוצקה, ובגדר אברה ונוצה
 בנות-היצנה התצלסו; מצטה
 צחר זקטפו קלאי שדי, ועל פגי
 יונים הומות רום חן נשקטה.
 גם נמר האקורי לבש את
 40 יפי עורהו, ועל ארי טורף סרף
 הופיע הוד גורא.

- ולף, קחיר שדי, חומם קל סמד
 וקלא חן, לך האדם, נמן
 היתרון; יפניית מרבבות
 45 יצורי הארץ, ובמלך בעדר
 גאונו תתהלך בין הולכי אדמה.
 לך אצרת הקומה ואף צחות
 עור הגויה; נתנה המפארה
 בקרומי מצחה, וסן ננצם
 50 בשפל פניה ישובי; מבין
 שושגי שקטיה תטוף הקמת
 הדבר ורשפי האמכה, גם ברק
 רום חנינה מטטר ציניף
 ינוצצו; גיל בלבקה כי ירן.
 55 עלי סתתי פיה חן צחוק ושלם,
 גם מהמית שמחות כי מספרנה

קפג

שלמה ליוון

בְּקִרְבֶּיהָ נִטְפֵי פְּנִינִים סְבִיב
עַפְצֵסֶיהָ יָלוּ: וְצִי קִי הוֹד
זוֹיָה גְדֹלָה תִּפְאַרֶת נִפְשָׁהּ
וַיִּקְרַת הַבַּר רִיחָהּ עַל כָּל הַמִּבְרַח 60
הַבָּשָׂר וְגִבְרָתָהּ.

וְאֵלֵי בַת-יִפִּי (שְׁמַעוּ וְאַסְפְּרוּהָ)
אִז אֱלֹהִים מִמַּעַל
קָרָא וּבָאֲנִי אֱלֹהֵי הַצְּבָאוֹת
נִמְן אִמְרוּתֶיהוּ: "הֵן תִּפְאַרֶת 65
כָּל הַמִּקְדָּה בְּאַרְצָךְ
נִתְמַי וּבְמִלְאָךְ אֵל יִתְהַלֵּךְ
אָדָם בֵּין פְּאָר אֲדָמוֹת:
רְדִי גַם אֶת אֶרְצָהּ כִּי תְהִי אֵל בֶּן אָנוּשׁ
לְמַשְׁשַׁשְׁצָתָהּ וְאַף שֶׁלֹּטָת אֲשִׁיתֶךָ 70
עַל מְזֻמּוֹת רוּחוֹ; מוֹשֵׁל שְׁמַתֶּיהוּ
עַל כָּל יְצוּרֵי אֶרֶץ מוֹשֵׁלֶת תְּהִי
אֶת פְּלִיָּהוּ וְעַל כָּל דוּרוּתֶיהֶן.

וּמֵאִז וְעַד עַתָּה
אֲנִי בְּמַתִּי חֵלֶד שׁוֹרְרָתָהּ וְאִין קִי 75
לְעוֹ מִמְשַׁלְּתֵי תַחַת הַשָּׁמַשׁ. אֲנִי
אֲצִיר הַמּוֹן תְּשׁוּקוֹת בְּלִבּוֹת בְּנֵי אָנוּשׁ וְאַף
רְגִשֵׁת שְׁאוֹן רוּחָמוֹ אֲנִי אֲשַׁקִּיטָהּ:

- אני אחישה מצצדי גבר לפעול
 גדולות. ואף אני אהפוך 80
- וקמי איש מהפיק נזראות: כי
 מי יצמוד נגד נצם אחרותי.
 ונגד צוף דברותי
- מי זה יקום כי אביצה? — בןרמי
 מים בבירים הפורצים מבין 85
- רחם הררי אל. ישטפו שטוף
 ועבור ברצש המון דכניהם. ומי
 יצמוד נגד גאון צום? ובין שאון
 הקינת גליהם מי זה ירגיז?
- אני אהפוך לב אקורי ואעירה 90
- רום חנינה בקרבו: — נפש נחשה
 כל תמס מדמעות צשוקים. מעו
 להבותי תהי למים. וככפור בקר
 מני חם צח תזל מלפיד
- אחרותי: — לב יצוק פאבן לא 95
- יגלה בו צמח צדקה. אני אשלח
 דברותי ואמסנו: ואטע נקצי
 אהבה בקרבו: כשמש נמשלמת
 ניצוציה קמצטה
- קרח המכסה פני אדמה. תזל 100
- פדונג אבני מים המדבקים

בַּקְרָה, וּמִרְגְּבֵי עֶפְרַיִם תּוֹצִיא
מִגֵּד תְּנוּבוֹת, יִשְׁמְחוּ
דָּהָן בְּגֵי תַבַּל וְעַף יִתְעַנְּגוּ.

105 אֲנִי אֶלְמִיב זִיקֵי תַגְבְּרַת בְּנֶפֶשׁ

חֶלֶשׁ, וְרִשְׁפֵי אִשִּׁי

הַחֹדְרִים בְּנִפְי־לֵבָב, כָּל מִרְוֶה

נִפְסֵד מִהֶמָּה

יִצְמִיתוּ; מִלְּהֶבֶת דְּבָרוֹתֵי לֵב

110 אָנוּשׁ כִּי יִסַּם לְצֹאת לְקַבֵּל גִּשְׁקַיִךְ

יִתְשׁוּב לְתִכְוֵן חֲצִים וְכֹלֵי מֵנוֹת,

וְכִצְלָה גִדְף יִהְיֶה לוֹ מִפָּנֶיךָ

וְכֹלֵי יָעַם; מִמּוֹקְדֵי אִמְרוֹתֵי

תְּשׁוּקַת הַקֶּרֶב כִּי תוֹקֵד בְּלֵבֶב אִישׁ,

115 הַלֹּחֵף וְעַף נִגְזַר יִתְהַלֵּךְ בֵּין שָׂדוֹת

הַהַרְגָּה וּבֵין שְׂאוֹן

הַמֵּיִת הַנִּלְחָמִים לְבוֹ יִמְצָא

מֵנוֹחַ; קוֹל עֲגָב יִהְיֶה לוֹ רֹעַשׁ

כִּידוֹן וּמִמַּחַת בְּגֵי־אֶשְׁפָּה מְעוֹפְפִים

120 עַל בְּנֵי־מֵנוֹת לֹא יִרְגְּזוּ לְבוֹ —

דָּהָר אֵימֵן הַמְצִיִק בְּבֶטֶן אֶרֶץ

וְרֹאשׁוֹ עַד מִשְׁכְּנוֹת עֲנָנִים יִגִּיעַ,

יִבֹז לְקוֹל רֹעַם הַהוֹמָה בְּעֵבֶר

גְּפִרִית, וַיִּקֵּי בָרֶק בְּנֵי עֲנָנָה הַבַּת
 אֵשׁ בַּל יִרְגִיזוּהוּ, וּכְסֹלַע בְּלֵב 125
 יָמִים נְסוּצַע עַל פְּנֵי תְהוֹמוֹת לֹא
 יִירָא מִשְׂאוֹן סוּפָה וְסַעַר כִּי
 יָכוּ בְּעֵבְרָתָם הַמּוֹן
 גָּלִים וּמֵהֶמֶת מִשְׁבְּרֵי הַיָּם
 הַשׁוֹטְפִים בְּחֶמֶת אַף עַל רֹאשׁוֹ לֹא 130
 יִשְׁיגְהוּ פֶתַח.

אֲנִי אֶכְחִיד שְׁנֵאת אִישׁ מִרְעֵהוּ,
 וּמִדְּבָרוֹתֵי אוֹיֵב אֶל אוֹיֵב
 כְּתֹאמֹר בָּטֹן יִשְׁקוּ: — לָדָם כִּי
 תִצְמָא גִפְשׁ צוֹרְרָת, וְהִדִּיהָ 135
 לְכֹלֵי רִצְחַ כִּי שִׁלְחָה, אֲנִי חַץ
 נֶקֶם אֶפִּיל סִפְף זְדוֹנָה, וְכֹלֵי
 וְעַם מִבֵּין אֲצַבְעוֹת עֲבָרְתָהּ אֲנִי
 אֶאֱכִידָה: — אֵיבַת מְדוּנִים כִּי תִהְיֶה

בְּנֶפֶשׁ גִּזְפָּרָת, וּבְקֶרֶב רוּחַ 140
 כְּנוֹא כִּי תִצּוּ: "הַשְּׂמֵד"! אֲנִי אֲגַרְשְׁנָה
 מִלֵּב מְשֻׁלְּמָה, וּמֵאֲמֵרוֹתֵי
 בְּצִיּוֹן אֶל בְּצִיּוֹן יִפִּיעַ: "אֶהְרָה" —

בְּרַעַם מִחֶרֶד שְׂאוֹג
 כִּי יִשְׂאֵג עָלַי אֶרֶץ 145
 בְּרִגְזוֹ שְׂמִים, וְהִגָּה נוֹרָא כִּי
 יִשְׁלַח מִבֵּין סִתְרֵי חֲשָׁכוֹ עַל
 הַמּוֹן לְאֲמִים: רַגַע בְּשׁוֹם אֱלֹהִים עָלָיו

קפז

שלמה לויון

- זָאֵפֶס אֶת עֲנֵנֵי
 אֶפְלָחוּ, וְנָצַם שֶׁקֶט צַח נִשְׁקָף 150
 מִבֵּין זֶהָר מְרוֹמִים,
 אֶף הוּד אֹר מוֹסִיֵּצ
 וְסוֹן, טֶהָר שֶׁחֶק מִקְצֵה שָׁמַיִם
 וְצֵד קִצִּיהֶם יִשְׁקוּ.
- אֲנִי אֶרְנִין אֶת לֵב אֲנוֹשׁ מִחֲצֵי 155
 שְׂדֵי, וְנֶשֶׁשׁ שֶׁבַעַה מְרוֹרוֹת מִפּוֹס
 חֶמֶת עֲלִיּוֹן עַל נֶסֶת תְּנַחֲוֹמֹתַי
 תִּתְּצֶנָּג; — נַחֲוִי שִׁירוֹתַי כִּי
 אֲשִׁיר עָלַי נֶשֶׁשׁ נִכְאָה, יַעֲצְרוּ
 בְּצִינּוֹת דְּמַעֲוֹתֶיהָ וַיִּיבְשׁוּ, וְאֶף 160
 הַמִּנֹּת אֲנַחֲוֹתֶיהָ
 לְדַמְקָה יִקִּימוּ: — מִקּוֹל רִנַּת
 זְמֵרוֹתַי כִּי תַעֲבוֹרְנָה, עַל לֵב אֲנוֹשׁ
 בְּכָא, תַּחֲוִי מִהָר רֹחוֹ וְעֲשִׂתְנוֹתַי
 מִהָר תַּצְהַלְנָה, וְתַחַת מְרֵי עֲצָב 165
 יִלְבַּשׁ שִׁמְחוֹת: — בֵּן מְנוּלֵי שִׁתְקִים
 עֵץ יִבֶּשׁ יִפְרִיחַ,
 וּמִמַּטֵּר שָׁמַיִם יִשְׁגֶּה הוּדוֹ
 בִּימֵי שִׁיבָה, מִהָר תִּתְּצֶנָּג כָּל
 עֵין עַל יְפֵי פְרִיָהּ, וְצַל עֲנָפוּי 170
 מִהָר אֶת נֶשֶׁשׁ עֲנִפָה יִשְׁמַט.

- זבַּקֵּל אֶפְסֵי תִּבְלֵי
 אֲנִי שׁוֹכֵנֶת, וּמוֹשְׁבֵי בְּקָצָה
 אֶרֶץ וְעַד קֶצֶה:
 175 עַל הַרְרֵי שְׁלֵג אֲשַׁכֹּנֶה, בְּפִאֲתֵי
 צְפוֹן, וּבֵין הַמִּנֹּת, לְלֵל סַעְרוֹת שֶׁם
 תִּהְיֶינָה זְמֵרוֹתֵי; בְּתוֹךְ עֲפָרוֹת אֲשֶׁר
 אֶתְהַלֵּךְ בְּאַרְצוֹת
 תִּימָן, וּכְשֶׁמֶשׁ תִּזַּל לְהַבּוֹת
 180 שֶׁם אֲזִיל שִׁירוֹתַי, אֲנַחֵפָה עַל
 מוֹצְאֵי הַבֶּקֶר בְּקִצְוֵי קָדִים,
 וּבְקוֹל כְּנֹרֵי שְׁמֵהּ אֲעִירֶהּ
 שְׁחֵר; אֲלִינָה בְּאַחֲרֵיתָם, עַל רֹאשׁ
 הַרֵי גִשְׁף, וּבְקוֹל רִנָּתִי שֶׁם
 אֶקְרָא אִישׁוֹן לִלְלָה
 185 מִתּוֹךְ חַדְרֵי אֶפֶל, עַל פְּנֵי מַצוּלָה
 אֶתְנַוְדֶּה אֶת יוֹרְדֵי
 אֲנִיּוֹת, הַנּוֹשְׂאִים עַל אֶבְרַת
 רוּחַ מִקְצֵה גַּמִּים
 190 וְעַד קֶצֶיהֶם; אַף הוֹלְכֵי
 צִיּוֹת בַּל אֲעֻזְבָּה כִּי נֶאֱרָכוּ
 יְמֵיהֶם בֵּין נִבְכֵי אֶרֶץ נִרְצָה.

בְּרֹאשׁ הוֹמִיּוֹת קֶרֶת

- אָטִיפֶה אַמְרוֹתַי, וּבֵין סִלְצֵי
 195 שָׁקֵט וְהָרִי מְנוּחֹת אֲדוֹכֵכ שְׁפֹתַי
 אָנוּשׁ בּוֹדֵד, בְּצֵל עֲנָפֵי יֶעֱר וְסִמָּר
 חָרַשׁ מִצֵּל מֵאַהֲבֵי אַחֲרַי יִדְרָשׁוּ
 כִּי יִמְצְאוּנִי, וּבֵין נְאוֹת פֶּרַח,
 וּמִצְהָלוֹת שְׂדוֹת שׁוֹשְׁנִים אֲשַׁפּוֹךְ אֶת
 200 רוּחִי עָלֶי בְּחִירָי. לִי
 יִמְתְּקוּ גְדוֹת נַחַל שׁוֹטֵף, וּמִקּוֹל
 הַמַּיִת מֵיָם בְּבִירַיִם יֵעוֹר קוֹל
 תִּפְאַרְתִּי; אֵף עַל עֲנֹתַי מִי מְנוּחֹת
 אֲשַׁמְחָה, וְעַל שְׁפֹת נְהַר שְׁלוֹם אֲטַע
 20 יָקָר אֶהְיֶה. הֵן אֲשַׁקְדָה עַל הַיָּר קְבָרוֹת
 וְעַל שְׁפֹתַי אִם שְׁכוּלָה שֵׁם אֲשָׂא
 נְהִי; אֵף אֲרַבֶּצֶה בֵּין מִשְׁפְּתַי רוּעִים,
 כִּי אֲזַמְרָה שְׁמָה
 אֶת מִנְעֻמֵי אֶהְבָּה.
 210 אֲנִי אֲצַאֵה אֶת מוֹשֵׁךְ הַזֶּרַע אֶל
 תְּלַמֵּי שְׂדֵי, וְאֵף אָבוֹא אֶת אֲלָמוֹת
 קִצִּירֵהוּ הַבְּיָמָה. לְרַגְלֵי נוֹטַע
 הַגֶּפֶן אֲצַלֶּה עַל מְרוֹמֵי כָרֶם,
 וְלִפְנֵי נוֹצַר שְׁמֵם אֲשׁוּבָה
 215 אֶל מְלוֹן בְּפָרִים. לִי יִקְרָאוּ יוֹשְׁבֵי
 מִשְׁמָה הַשְּׂמַחִים עָלַי יֵינ, וּבְרֵאשׁ

- ומון חוגג אני אתהלכה: גם
שוכני קמי קלא
המה ישחרנני, ואת אסירי ברזל
220 חדלי אנשים אני אתרוצצה: כי
אין עצר להליכות תפארת, וצל
כל סנות תבל אני
אשפוך את להבותי: — בשמש בהדרת
בקר כי תגלה
225 מגבולות קדים, בנפות הארץ
תבצרנה מנגה
לשידיה, ואף להבות אש תפרוש
ממרום נתיקה על פני רחב גמים,
יפצת בתם תבס את
230 תוצפות הקרים, ואל מי כל נטר
תשלח ונהב חצייה.
מברק קרנייה תתנווד בלהות
היצר ואף חגוי נקיני סלע
תדרוש בזהר צדקמה מסצל.
235 וקרב ממשלתי עלי
ארץ, פן רבה תתפארת אשר
נקיבי נבתינו: כי אני משחרי

219 ישחרונני, משלי א, כח. אסירי ברזל, ע"ם תהלים קנ, י.

229 כחם, זהב נוצץ.

קצא

שלמה לויזון

- אָהב, וְלִבְחִירֵי שֵׁם
 עוֹלָם אֶתְנָה: נִכְבְּדֵי אֶרֶץ כִּי
 240 יָבֵל זָכָרָם בְּכִלּוֹת שְׂאֲרָם, אִמְרוֹת
 אֶחָבִי אֵל דּוֹר אֶמְרוֹן יִקְרוּ, וְכֵל
 יָמֵי מִתּוֹק אִוֵּר הַשֶּׁמֶשׁ
 הֵמָּה? מִתְקוּ: אֶבִּירֵי תִבְל
 כִּי יֵאבֵד שֵׁם מִפְּעֻלוֹתֵיהֶם פִּתַח
 245 מִסִּבּוֹת עֲתוּתֵי עוֹלָמִים, דְּבָרוֹת
 מִכְּבָדֵי עַד אֶסֶס עַת יְקוֹמוּ.
 וְעַד בְּלִמֵי יְסוּדוֹת הַתִּבְל הֵמָּה
 יַעֲמֹדוּ: — כִּאֲנֵי עוֹלָם נִטַע אֵל
 בְּלֵב נִהְרֵי נִחְלֵי נוֹזְלִים יַעֲמֹדוּ
 250 לְעַד בֵּין זְרָמֵי מַיִם פְּבִירִים
 הַגּוֹרְשִׁים אֲנִיּוֹת לְאֲמִים וּמְלוֹאֲן.
 וּמִשְׁטָף מַיִם
 צוֹיִם כִּי יִהְדָּפוּ כְּקֶשׁ נִדָּף צִי
 אֲדִיר, בֵּל יַעֲתִקוּ. — עֲתָה כֵּל
 255 דוֹרְשֵׁי! אֵת לְמוֹדֵי תִשְׁמְעוּ אֵן
 אֵל מִשְׁשֻׁטֵי הַבִּינוּ, כִּי נִצִּים
 כִּי תִשְׁמְרוּ, צֵל דָּל
 שְׁפִתוֹתֵיכֶם יִחַד כִּי יְכוֹנוּ.

240 שארם, בשרם.

251 הגורשים, המטלטלים (ישעיה נה, כ).

255 את לימודי, לימודי המליצה.

257-258 כי תשמורו, ע"פ תהלים קמא, ג.